

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercuria si Duminec'a, F6i'a, candu concedu ajutoriele. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu séu 3 galbini mon. sunatória.

Brasiovu 3 Octobre 21 Sept. 1866.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

MONARCHIA AUSTRIACA

Transilvania.

Incurcatori.

Atatu in legamente cu articolulu meu din Nr. 69 catu si cu observatiunea facuta in acelasu Nr. la f. 275: cumca unii „romani au intru nimicu a sustiene, ca romanii au primitu uniunea si acum se afla pe calea legalitatii ungurene“, s'a observatu, ca asié ceva nu erá bine a se spune in publicu, séu déca s'a epusu, se se fia anumitu numerulu aceluor romani unionisti carii in Transilvania se bucura de unu renume órecare, de auctoritate la poporu, pentrucá se scimtu unde ne aflamu si cum stamtu cu acea partita si se nu damu ocaziune la restalmaciri.

Lasamu ca noi niciodata n'amu presupusu in Transilvania eosistentia vreunei partite unionistice romanesce si nici macar a unei clice, séu fractiuni, care in limb'a politiciloru este multu mai ne'nsemnatóre decatu o partita, ci noi amu vorbitu totudeaun'a numai de individi unionisti, — dar' apoi au nu é cunoscutu numerulu aceluor individi, au nu le sunt numele in gurile toturoru, au nu au obvenitu numele lor de atatea ori in foile publice si ce e mai multu, au nu sunt aceia ómeni cu destulu curagiu si caracteru, pentrucá se si marturiséca simbolulu credintiei intregi, precum o au si facutu? Si eu unulu, oricatu se diferescu in opiniunile mele de acei barbati, imi scotu caciul'a dinainteu lor, pentrucá si au curagiulu pareriloru, pe care ti le spunu órdienu, éra déca se intempla cá se se convinga despre contrariu, trecu éraei din convictiune in castrele politice, pe care mai nainte le combatusera, ceea ce s'a si intemplantu cu vreo doi trei si ceea ce se intempla in tóte tierile constitutionale.

Deci ne rogamu cá se nu fimu reu intiesi. Nu despre romanii unionisti a fostu vorb'a in Nr. 69, ca de aceia nu ne dóre capulu, ci a fostu despre acei cativa romani, carii de candu au inceputu „a face si ei politica“, niciodata nu'si avura vreo parere propria sigura, vreo maxima politica carea se le lumine cá unu falinariu prin intunerecu si negura, ci totudeaun'a fusera olatinati cá treste'a, aruncati óá luntrea da valuri, astadi unionisti, mane Gross österreicher, poimaine absolutisti, dincolo individualisti politici, apoi éra autonomisti, dupa aceea inca odata Grossösterreicher si éraei unionisti séu dualisti. Orice omu in lume se póte insiela in parerile sale cu privire la unu lucru, la o intreprindere órecate, odata inse totu iti mai alegi ceva si apoi remai pre langa ce tiai alesu, pentrucá ómenii se scia cu cine au a face si, tu inca se te linistesci in laintrulu teu. Ómenii inse, carii in politica nu se potu impaca niciodata ei cu sinesi, carii se incurca si impletcescu ei, incurca si ametiescu inca si pe altii, aru face mai bine déca s'aru lasa de ea si aru vedea de alte trebi. Toti oititorii naintati cevasi in etate si voru aduce aminte de acei cativa, carii in an. 1848 inainte de adunarea nationala din Blasiu erá unionisti intooma cá si Vesselényi, aceiasi inse in decursulu adunarii se facura antiunionisti cá unu Barnuti si jurara pe cele 16 puncte sub stéguri; cateva dile dupa aceea mersera la Clasiu, unde pusera cocarda unguresca; dupa aceea mersera la Vien'a si Innsbruck spre a petitiona in contra uniunii, de unde inse la porunc'a ministrului Battyányi se re'ntórsera la Pest'a, unde se supusera ministeriului ungurescu pre candu acelasu aici intiera impléndu tóte prinsorile si temnitiele cu romani incepuse a si spendiura si impusca din ei. Pana aici tóte bine sunt de ertatu, pentrucá nu toti ómenii au acea minte petruodietóre, nici acelu

instinctu ferioitu, dupa care se se scia reculege inte in asemenea epece cu totulu extraordinarie, intru care costa óresicare osteréla a'ti tiené capulu la locu. A scapa inse dela Pest'a cá prin minune de mórte, a'ti audi dela ministrulu Szemere: ducetive in catrau veti vedea cu ochii, ca eu nu mai pociu sta bunu pentru viéti'a vóstra; a veni la Transilvania si a propaga uniunea inca si dupa esirea prochiamatiunii lui Puchner din 18 Octobre; a cede fricei si a trece sub stégulu negru galbinu; a sari preste doua luni pana la desperat'a mesura de a chiama po muscalii dia Bucuresci; a fugi la Vien'a si a lucra acolo alaturea cu deputatii nationali; a'i parasi pe aceia si a tracta separatu cu ministeriulu lui Schwarzenberg; a trece cu totulu in castrele absolutismului; a condamna in an. 1860/1 si absolutismulu lui Bach si uniunea séu ceea ce este totu una, dualismulu, si a sari in castrele lui Schmerling; a te lapada cu sunetu si resunetu de patent'a din Februaru pe care o ai acceptatu cu bratiale deschise si a te inchina sistemii lui Maylath; a parasi si pe Maylath et Eszterházy, adica pe conservativi, carii au inventatu individualitati politice cu total'a paralizare a nationalitatiloru si a sari dreptu in staululu dlui Deák si in „legalitatea“ din 1848, si apoi totusi a te mira, déca cutare barbatu de statu cu nume ungurescu strigá in tómn'a trecuta „meine Herren Sie sind rebellisch“, ei, domniloru, se mai póte óre in lumea larga atata lipsa de constantia si asié usioratate de minte! Ce mai norocu, ca totusi se aflá si altulu, carele respine pe „rebellisch“ cu tóta energi'a si demnitatea indata acolo pe locu.

Éca domniloru, care este acea clica nefericita, prin carea se póte periclita nu numai la noi, ci ori si unde atatu patri'a catu si natiunea. Si ce ar dice óre nu numai regimulu, nu numai popórale conlocuitoóre, ci si intrég'a Europ'a, candu natiunea romanésca ar avea cumplitulu destinu de a fi representata prin ómeni, carii ei insii nu sciu unde le sta capulu?

Pe la Clasiu si pe airea se vorbesce precum audimu, despre tramiterea unoru deputati, nu scimtu la Pest'a ori la Vien'a. De catu deputati, carii se schimbe colóre cá si cameleonulu, mai bine se romanemu cu totii acasa si se ne vedemu de alte calamitati ale nóstre.

Éca causele pentru care vorbiram in Nr. 69 despre uniune asié precum s'a vediatu. Anu fi doritu adica, ca romanii se nu mai cada éraei in vreo cursa nóua, in catu se se vorbésca despre ei aceea ce densii nici n'au sciutu nici n'au simtitu vreedata. —

G. Baritiu.

Blasiu Sept. 1866.

Unele observatiuni, la declaratiunile uzoru barbati germani in Aussee.

Precum ne inouoscitiésca diurnalele, unii barbati germani mai insemnati, nu de multu tienura un'a conferintia in Aussee in carea s'au declarat mai antaniu: „ca problem'a nemtiloru din Austria e a sustienea pusetiunea lor ceea vechia si legatur'a cu Germani'a“ — cumca nemtii se mai declara pentru sustinerea pusetiunii lor vechi in Austria, ad. aceea, ca ei voiescu se fia unu factoru principale in imperiu nu ne miramu tare, — ca-oi decursulu istoricu, pusetiunea nationale in catuv'a, si mai vertosu starea culturai ii indreptatiescu spre atare pretensiune, — dara candu barbati alesii dintre nemti, se mai declara si acum pentru legatur'a cu Germani'a -- de nu se intielege aci cea spiritalu in cultura si scientie — nu ne potemu iutipui, unde ne aflamu. Se lasamu acum de o parte aceea, ca fiindune cunoscute tóte calamitatile, este ni lea casiuatu legatur'a in Germa-

ni'a pana in tristele dile dela Königgrätz, acum toti aceia, cari au sustienutu aceste legaturi aru trebui se se caiésca pentru pecatele ce leau facutu in acésta privintia, — déca acum si multimea slaviloru din imperiulu austriacu se voru dechiará — pre bazea indreptatirei egali de atatea ori recunoscute solemnu, si dechiarate si mai solemnu in manifestulu din Sept. an. tr., — pre langa legatur'a s'a cu ceialalti slavi din lume de eos. cu Rusi'a, éra ungunii cu federatiunea dunaréna, carea li o totu prepara acum de unu siru de ani Kossuth, Türri si Klapka, — déca s'ar dechiará si celealalte popóra ale imperiului pentru legaturi in afara, atanci unde se esimu, unde se fia Austria? — Atari manifestatiuni disolutórie numai cu doretre trebuie se le védia si audia órsicare austriacu sinceru, chiaru dela germani!

Se adauge mai de parte, ca in continuarea declaratiuniloru aceluor barbati germani: „Se recunoscú, cumca dualismulu marginitu pre langa recunoscerea pertractarei comune a afaceriloru intr'adeveru comune, e unic'a forma in opusetiune deplina oatra federalismulu celu de inspaimentatu!“ —

Noi in un'a atare recunoscere a dualismului din partea barbatoru germani, o marturisimu apriatu, ca nu vedemu alta decatu mai antaniu continuarea nesuintiei spre disclutiune accentuata in declaratiunea premisa a aceluor barbati; vedemu inse a dóua si un'a nepotintia urmata de neconsecintia barbatoru germani, cari sparienduse de neseo guri mari din diet'a din Pest'a fara redimu din laintrulu Ungariei, si asié desperandu de venitoriu — si sacrificia pusetiunea ce li se cuvine in concertulu popóraloru imperiului austriacu. — In adeveru, ca nóue ne pare de totu copilarésca idea aceluor barbati germani, cari mai voiescu a se teghirtia in Vien'a cu un'a multime de slavi nemultumiti, si a vedé totu imperiulu imbracatu in disensiuni, decatu a se bucurá vedindu tóte popórale imperiului indestulite adunanduse de bunavoia in aceea capitala spre pertractarea afaceriloru rezervate parlamentului centrale prin diplom'a din 20 Oct. 1860! — cá asié aceea capitala se si oapete interesale ce i competu, — si germanii in fakta se se buoure de antantiate; — se mai dechiará totu in acésta declaratiune federalismulu de inspaimentatoriu, si acest'a pre candu dualismulu se enuncia de folositoriu! In adeveru óra cine póte fi asié orbu catu se nu védia, cumca pentru imperiu ce póte se fia mai inspaimentatoriu? au adica dualismulu cu taiarea imperiului in dóne parti separate si independente de oatra olalta si inundate de popóra nsindestulite? ori federalismulu basatu pre diplom'a imperatésca din 20 Oct. 1860 cu autonomia provinciale moderata, si cu unu parlamentu centrale alu popóraloru indestulite adunate in resiedinti'a imperiale spre pertractarea afaceriloru militiei si ale finantieloru rezervate pertractarei comune a reprezentantiloru imperiului intrégu?! —

Intr'atatea estravagantie, ce dupa diversitatea intereseloru diverseloru — nu popóra — ci capete sunt in stare a periclitá imperiulu cu totulu — oredemu, ca a sositu timpulu, cá regimulu Maiestatii Sale avendu inaintea ochiloru: de o parte unitatea indisolubile a monarchiei, éra de alta parte indestulirea nationalitatiloru amesuratu cerintieloru timpului, si in urma zelandu si pentru sustinerea auctoritatii tronului, carele s'a enunciatu in modu solemnu inaintea lumii in diplom'a din 20 Oct. 1860 si in manifestulu din 20 Sept. an. tr. se faca capetu toturoru estravagantieloru ce trecu preste marginea acestoru principia, si se purceda a aplicá in praca aceste declaratiuni solemne ale Maiestatii Sale imperatului, in modu coresponditoriu cerintieloru timpului, si nu dupa interesele par-

